

BEGUES

1

Sant Cristòfor de la Rectoria

L'antiga església parroquial de Sant Cristòfor és al nucli conegut com la Rectoria, un xic allunyat de l'actual nucli urbà. Està documentada des del 981, en un testament sacramental fet a Sant Miquel d'Eramprunyà. El primitiu edifici es va fer insuficient per atendre el creixent nombre de parroquians, degut sobretot a la immigració francesa del segle XVI i així, entre 1575 i 1579, es bastí un nou edifici. D'ell cal destacar-ne el portal renaixentista, amb un frontó triangular sostingut per dues columnes, damunt el qual hi ha la imatge de Sant Cristòfor i als flancs les de Sant Jordi i Sant Miquel Arcàngel. L'autor és l'occità Lleonard Bosch, que va reformar també l'església de Cervelló. El rellotge de sol du la data de 1878. (Carrer de la Rectoria)

La Rectoria

Al voltant de l'antiga església parroquial de Sant Cristòfor es va anar formant, a partir de 1830, un petit nucli habitat amb l'objectiu de minvar la inseguretat d'una parròquia fins aleshores pràcticament aïllada. Segurament en aquells mateixos anys es va reconstruir l'edifici de la rectoria, adossat a l'església, del qual en destaca la galeria porticada a l'altura del primer pis. (Carrer de la Rectoria)

Casetes del carrer Sant Cristòfor

El 1828, el rector Ramon Cerdà va promoure, amb autorització del bisbat, la construcció d'un conjunt de cases al voltant de l'antiga església i la rectoria. Les casetes del carrer Sant Cristòfor formen un conjunt molt interessant de petits habitatges de planta i pis, amb portal d'arc rebaixat i finestra balconera al damunt.

Cases de Cal Traginer i Cal Fusteret, ambdues del segle XIX, amb portal d'arc rebaixat i finestra balconera al damunt. (Carrer de Sant Cristòfor)

2

Can Vendrell

Masia del segle XIII amb una porta emmarcada en pedra vermella, era l'antic graner de la baronia d'Eramprunyà.

El cognom Vendrell està documentat a Begues des del 1390. L'origen de l'actual masia cal trobar-lo en un document de 1492 segons el qual Bartomeu Vendrell pagava una entrada per establir-se en terres de la rectoria. L'edifici que ens ha arribat conserva la seva estructura original, de tipus basílica, amb el cos central més elevat, on hi ha les golfes. (Carrer de Sant Climent)

Creu de terme antiga

Creu construïda l'any 1312 i situada a la cruïlla del Camí Ral (actual camí de Torrelles) amb el camí (ara carrer Rectoria) que duia a l'església vella, vora la masia de Can Grau del Coll. Marcava l'arribada al Pla de Begues des de Barcelona i Sant Boi. Actualment en aquell emplaçament hi ha una còpia construïda després de la guerra civil sobre la primitiva base de pedra vermella.

Can Grau del Coll

Una de les masies més antigues de Begues, probablement del s.XIII, amb diverses ampliacions i reformes posteriors. Conserva encara bona part de l'estructura original, amb arcades d'estil romànic i gòtic. Situada arran del Camí Ral just al arribar al Coll de Begues, fou un hostel destinat al descans dels viatgers (Hostal Albareda). La família Grau hi està documentada des del s.XV, perdent aquest cognom per manca d'hereu a començaments del s.XX per passar a ser Mas de les Valls.

3

Barraques de pedra seca o de vinya

Les barraques de vinya o de pedra seca s'utilitzaven com a refugi del pagès en cas de mal temps i alhora com a lloc on guardar els estris de conreu. Les construïen els mateixos pagesos, amb l'ajut d'una maceta, posant pedres més o menys planes en filades, unes damunt les altres, falcades amb pedres més petites. La planta pot ser rodona amb coberta semiesfèrica, quadrada o irregular atalussada. Van ser construïdes des de finals del segle XVIII fins a principis del XX. A Begues n'hi ha un bon nombre, algunes força ben conservades i molt a prop del poble. (Varies ubicacions)

4

Can Torres (Ajuntament)

Antiga torre d'estiueig feta construir per la família Torres Vilaró, de Barcelona, a principis del segle XX i actualment seu de l'ajuntament. És un interessant edifici de tipus modernista popular.. La façana de l'avinguda Torres Vilaró ofereix una impactant policromia amb la combinació de frisos ceràmics de diferents formes, dibuixos i colors. Les finestres del primer pis evocuen l'estil gòtic mentre que les del pis superior són d'inspiració romànica. La façana que dona al carrer Onze de Setembre es caracteritza per la seva doble galeria porticada. (Avinguda Torres Vilaró, 4)

5

Església parroquial de Sant Cristòfor

L'església Vella, construïda al segle XVI sobre una primitiva església romànica. En destaca el portal renaixentista amb les imatges de sant Cristòfor, sant Jordi i sant Miquel, i un rellotge de sol del 1878. L'acabament exterior és fet amb pedra irregular, excepte els carreus tallats de les arestes. (Passeig de l'Església)

Creu de terme nova

La creu original (de la qual sols hi resta la part del capitell) està ubicada actualment just davant de la nova església parroquial. Se la coneix també com Creu de Can Grau o del Coll de Begues. (Davant església parroquial)

6

Petit Casal

Casal associatiu promogut el 1909 per Jaume Petit Ros, de cal Vidu. Aplegava els beguetans i estiuejants de tendència conservadora. L'edifici va ser projectat per Joan Bruguera, l'any 1915. Posteriorment va ser convertit en botiga d'ultramarins i se'l coneixia com "el Colmado". Actualment és un centre d'informació del Parc Natural de Garraf. (Passeig de l'Església, 1 / Carrer Major)

7

Can Romagosa

Des del segle XVI, Can Romagosa ha estat una de les masies més importants del terme i és al seu voltant que ha anat creixent el poble, del segle XIX ençà. La masia, tot i conservar elements antics, ha estat molt transformada. La façana que dona al camí Ral és del 1923. S'estructura simètricament en tres cossos. El central, decorat amb pilastres verticals, és coronat amb un escut rodó amb les quatre barres. (Camí Ral / Plaça Camilo Riu)

8

Col·legi Bosch (La Torre)

L'antiga torre de la família Bosch, construïda cap a la fi del segle XIX, va acollir, a partir de l'any 1928 una escola per a noies regentada per les germanes dominiques. És un gran edifici senyorial amb una estructura formada per diversos cossos juxtaposats i una ornamentació de tipus

eclèctic. Adossada a la casa hi ha l'església, d'estil neogòtic. (Camí Ral, 13)

9

Hotel Colònia Petit Canigó

Promogut per Jaume Petit Ros, juntament amb la línia d'autobusos Begues-Gavà, amb l'objectiu de reactivar l'economia del municipi després de la crisi de la fil·loxera. Va ser inaugurat el 1915 i va esdevenir un dels centres d'esbarjo més populars del poble i un element de dinamització de la vida social dels estiuejants que durant les primeres dècades del segle XX van començar a fixar a Begues la seves residències de vacances. (Camí Ral, 16)

10

Antic escorxador

Obra de l'any 1930 que s'inscriu en l'estil d'edificis industrials de pedra i obra vista que tanta difusió va tenir a Catalunya durant les primeres dècades del segle XX. Ha estat modernament rehabilitat com equipament públic de caràcter cultural. (Avinguda Sitges s/n)

11

Capella de Santa Eulàlia

Situada dalt d'un petit turó, en terres de Can Sadurní, actualment mig amagada pels pins, és documentada des del segle XVI i consta que va ser reconstruïda el 1832. És d'una nau de planta rectangular coberta a dues aigües, amb contraforts en un dels murs laterals i una petita capella rectangular en l'altre. La porta té llinda i brancals de pedra. El campanar és d'espadanya, de maó vist.

S'hi celebra cada any la festa del Most la tercera setmana d'octubre amb la tradicional benedicció i repartiments de pans. (Sector Can Sadurní - Carrer Tarragona)

12

Can Sadurní 🍷

Documentada des del segle XV, la masia de Can Sadurní és de les més antigues del terme i, sens dubte, la més ben conservada. L'edifici que ha arribat fins als nostres dies és de planta basilical i és obra del 1600, segons la inscripció que figura a la llinda de la finestra central. Posteriorment ha sofert modificacions que no han alterat l'estructura original de la casa. És propietat de la mateixa família des dels seus orígens fins ara i des de 1570 es dedica al conreu de la vinya. Al seu interior es conserven nombrosos objectes antics, premses i altres aparells destinats a l'elaboració del vi. Un dels antics edificis annexos ha estat habilitat com a restaurant.

Al costat hi té una cova amb un jaciment arqueològic de gran valor, ja que s'hi han trobat ceràmiques ibèriques, monedes àrabs i les restes de cervesa més antigues de la Península. (Can Sadurní s/n)

13

Cova de Can Sadurní

Important jaciment arqueològic on s'han efectuat importants troballes d'època neolítica antiga (3000 aC). A l'exterior de la cova es poden veure sitges destinades a l'emmagatzematge de civada, constituint un dels exemples més antics on es fa palesa la fabricació de cervesa. La presència de ceràmica ibèrica i altres objectes d'època iberoromana, proven la continuïtat temporal en l'ús de la cova. El Museu de Gavà conserva algunes de les troballes efectuades a la cova. (Turó darrera Can Sadurní)

14

Pou del Glaç

Pou destinat a emmagatzemar gel procedent de la riera pel seu consum a l'estiu. Situat a sota la urbanització de Begues Parc, vora la riera de Begues i del camí ral. Està documentada la venda de gel a l'Hospital d'Olesa de Bonesvalls. Es desconeix la data de construcció, quedant en desús a finals del s.XIX al pujar les temperatures. És un dels pous de glaç de major diàmetre

de Catalunya, i es troba en bon estat de conservació llevat de la cúpula, desapareguda potser fa més de cent anys. (Carrer del Pou de Glaç)

Altres llocs d'interès.

Les Planes

Amb el nom de Mas de les Planes apareix per primer cop a finals del s.XVII, però probablement és anterior amb algun altre nom. Hi visqueren els Petit de les Planes, els Campamà i els Ventura. Als anys 60 hi hagué el restaurant "Mi Burrito y yo". La masia ha patit diverses ampliacions al llarg del temps, però es troba en molt bon estat, conservant una bella galeria amb arcades. És l'única masia del pla de Begues que té visió directe del castell d'Eramprunyà, cosa que fa pensar en una elecció estratègica del seu emplaçament.

També visitar
PLAÇA CAMILO RIU
PLAÇA LINA FONT
PASSEIG DE L'ESGLÉSIA
CARRETERA DE SANT CLIMENT

CAL CAMPANER
D'estil modernista construïda als anys vint.

CAL CORTADA
D'estil modernista construïda als anys vint.

Mas d'Alzina (s. XIV) i la Casota (s. XIX) pels camins de Sant Climent i Torrelles.
Masia de la Clota (s. XIV), permet accedir al Parc Natural del Garraf.

Descripció de tipologies de CPS (Construccions en pedra) de Begues

Barraques de vinya

Les barraques són habitacles que han estat construïts amb la intenció d'esdevenir dipòsit d'eines, de resguard davant les inclemències del temps, de lloc de descans, com a dormitori... Es poden classificar des de diversos punts de vista: per la forma de la seva planta (circular, semicircular, quadrada, trapezoïdal, forma de ferradura, el·líptica, irregular, etc.); per la forma de la volta: cònica, de canó, d'arcades successives, de falsa cúpula...; per l'estil de l'obertura o porta: llinda plana, arc de mig punt, en arc pla, en angle, etc; per l'adaptació al medi: aïllades, adossades a un marge, encastades a una roca, construïdes dins un marge, etc.

Marges i parets

El procés d'aterrament dels terrenys en pendent per a habilitar-los per al conreu ha donat lloc a l'aparició del marge, estructura construïda per subjectar les terres i, a la vegada, "magatzem" de la pedra sobrera d'arrabassar els camps. El terme de Begues, excepte la plana on s'ha construït el poble, es caracteritza per ser, la major part, un terreny pedregós i calcari, cosa que ha propiciat la construcció de gran quantitat de feixes en els vessants de les muntanyes. En els terrenys planers s'han construït parets seques amb l'objectiu de delimitar propietats o impedir l'entrada de bestiar. Cal dir que no tots els marges estan obrats seguint els mateixos criteris. La qualitat de la pedra a l'abast, l'alçada del marge i l'estil personal són factors que propicien l'aparició de variants estètiques i constructives. Podríem afirmar que, sense renunciar, però, a la solidesa, cada margenador tenia la seva pròpia cal·ligrafia. Els marges i parets poden tenir altres construccions adossades: amagatalls, escales, portes, canviadors, desaignadors, passos per bestiar, etc.

Pous d'aigua

L'aigua és un element indissociable de la vida. En el cas de Begues, les poques fonts i la inexistència de cursos permanents d'aigua fan dels pous els únics mitjans per obtenir aigua. Sovint els pous tenen associats safaretjos i/o abeuradors per al bestiar. Hom diu que a Begues molts camps tenien el seu pou associat.

Corrals

Els corrals, usats com a recer per al bestiar, són un element comú en tot el territori. Al terme municipal de Begues, els ramats de cabres, així com els tancats per arrecerar-los, varen ser nombrosos fins a mitjan segle XX. Avui en dia se'n conserven alguns, la major part en mal estat.

Cisternes

Les cisternes d'aigua són dipòsits pluvials construïts per proveir d'aigua de boca a les persones o bé per abeurar el bestiar. Són edificacions de planta quadrada o circular semi-soterrades amb sostre de volta de canó. A Begues es coneix l'existència d'una gran cisterna, destinada al bestiar, ubicada a l'oest del nucli urbà, en un indret anomenat Els Casals.

Safaretjos

Els trobem al costat de pous o de masies, servien per rentar roba o qualsevol altra producte del camp, també per ensulfatar. Alguns per manca d'ús han estat destruïts o tapiats. Es coneixen actuacions de restauració per part de propietaris, són els casos dels safaretjos de mas Trabal i de ca n'Enfruns.

Abeuradors

Construccions associades a pous, fonts o surgències d'aigua. A Begues s'han construït sovint adossats a pous. Servien per abeurar el bestiar

Basses

Les basses es construïen per acumular aigua per regar per a petits horts i/o donar de beure el bestiar. A Begues n'existeix alguna que encara fa servei.

Fonts

A Begues no són abundants les fonts a causa de les característiques geològiques del terreny calcari. Les existents no reben cap manteniment. La font de Puivoltor feta amb pedra seca fa anys que es deteriora, altres com la de l'Alba o de les Comes quasi han desaparegut.

Clapers

Són relativament abundants en el terme de Begues. En coneixem de dos tipus: els que han estat construïts per apilament, seguint un ordre, i que des de lluny poden ser confosos per una barraca, i els que són resultat d'un amuntegament de pedres sobreres de l'eixarmada.

Ponts

Els ponts de Begues són de nova construcció i fets de formigó. Així doncs, hem de referir-nos més aviat a pontarrons, diminutiu de pont, car es construeixen per salvar petites rases o torrents, de manera que la llum del pont medeix poc més d'un metre de diàmetre.

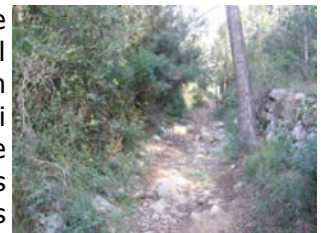
Passeres

Els ramats de bestiar s'havien de conduir fins els corrals, per això es van construir passos delimitats. En llocs com Begues on convivia l'activitat pagesa i ramadera era freqüent que es tingués especial cura de no invadir els sembrats. Les carrerades o vies de trànsit del bestiar també es delimitaven amb parets seques.

Camins tradicionals

Antigues vies de comunicació entre masies i el nucli de Begues o entre Begues i altres municipis. Moltes són d'origen medieval; altres com el camí Ral que venia per Sant Boi i Sant Climent, podria ser d'origen romà. Els camins tradicionals sovint estaven delimitats per marges i alguns s'empedraven i s'acondicionaven per facilitar el pas, per exemple el pont de mas Roig sobre el camí que va de Begues a Sitges. Alguns trams han estat totalment abandonats o malmesos per noves infraestructures (camí de Sitges) i corren risc de desaparèixer. Altres com el camí de Begues a Vallirana són arranjats i desfigurats amb maquinària pesada. La seva preservació és bàsica, per què durant segles han estat els eixos principals de comunicació i perquè actualment permeten recuperar i potenciar itineraris d'interès històric i natural.

Construccions tradicionals preindustrials fetes en pedra seca o amb morter de calç

Forns de calç

La calç és un material que s'obté a partir de la calcinació de la pedra calcària. En funció del tipus de pedra, s'obtenen dos tipus de calç: la calç aèria i la calç hidràulica. Se'n troben en tot el terme municipal de Begues, sovint en plena muntanya.

Pous de glaç

Es construïen per obtenir gel tot aprofitant les glaçades d'hivern. S'acumulaven successives capes de gel dins del pou per poder disposar-ne la resta de l'any. El gel s'extreia d'una bassa associada a un curs d'aigua proper al pou. A Begues existeix un pou de glaç de grans dimensions fet amb pedres i morter de calç que abastia l'hospital medieval d'Olesa de Bonesvalls i a la ciutat de Barcelona.

Rajoleries

La humanitat ha utilitzat, des de molt antic, l'aigua, l'argila, la llenya i altres elements, per construir els seus habitatges a partir de l'obtenció de teules, rajols, maons, etc. Ha trobat tots aquests elements als boscos. Per això, és també al mig del bosc on es conserven les restes de les antigues rajoleries. A Begues es té coneixement de l'existència de dues rajoleries, una a mas Alemany i l'altra a can Enfruns.

Sínies

Estructures construïdes amb pedra seca i amb maquinària que serveixen per extreure aigua d'un pou amb la força d'un animal. La mula o ruc amb el seu gir mou una roda vertical posada sobre la boca del pou, al mateix temps aquesta porta una cadena en la qual hi ha lligats catúfols o petits recipients que baixen al pou per pujar l'aigua a la superfície. A Begues es té constància de diverses sínies

